

เทศน์ก่อนเวียนเทียนวันอาสาฬหบูชา

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์เช้า วันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ฟังธรรมไป ไม่ใช่อบรมทางโลก อบรมทางธรรม ธรรมะของพระพุทธเจ้า อบรมทางโลก ก็โรงเรียนไป เราส่งลูกส่งหลานไปโรงเรียนกัน แล้วเราก็เรียนด้วย เราก็อบรมด้วย แต่เวลาทุกข์ขึ้นมาล่ะ? เรามองไม่รอบไป บอกว่าอบรมต้องมาวัดไป มาวัดกัน.. มาวัด เป็นชาวพุทธแล้วมันถึง ครั้งถึงคราว อาสาฬหบูชาไป อาสาฬหบูชาเป็นผู้ที่ฉลาด อาหารนี้ สำหรับอาหารวางไว้ต่อหน้า ถ้าคนไม่หยิบใส่ปากก็ไม่ได้อาหารนั้น

ศาสนาพุทธเราเป็นศาสนาที่ว่าไม่บังคับไป เขาบังคับให้นับถือนะ นับถือแล้วก็ต้องคอยมีคนตรวจสอบ แต่ศาสนาพุทธเป็นศาสนาของผู้มีปัญญา คนมีปัญญาเท่านั้นจะแสวงหาของเข้ามาเป็นประโยชน์ของเรา ศาสนาพุทธนี้เป็นศาสนาที่เป็นประโยชน์ล้วนๆ ไป ถึงวางไว้เป็นสมบัติกลางให้เราต่างคนต่างจะหยิบเข้ามาเป็นอาหารของเราไป อาหารของใจ

อาหารของกายนี้เราก็แสวงหากันมาเพื่อใส่ปากใส่ท้องกันอยู่แล้ว แต่ทุกคนก็บ่นว่าทุกข์ใจๆ บ่นว่าทุกข์ทั้งนั้นเลย เพราะเราไม่ได้แสวงหาอาหารของใจ ความทุกข์มันอยู่ที่ใจ แต่ความทุกข์ ความหิวโหยมันมาบีบแค่กระเพาะอาหาร แต่หัวใจรับรู้ความหิวโหยนั้นก็ทำให้เป็นทุกข์ แต่ถ้ามันมีความเพลิดเพลินอยู่ แม้แต่หิวอยู่มันก็ลืม แต่ถ้ายังจนมันยังหิว มันยิ่งอยากจะกิน มันยิ่งทุกข์มาก นั่นร่างกายมันให้โทษอย่างนั้น

แต่หัวใจ หัวใจที่มันแสวงหาสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ได้กินแล้วมันจะเคย มันจะเคยคือว่ามันอิ่มไป อิ่มได้นาน ความทุกข์เข้ามาสัมผัสมันก็ยังแก้ไขได้ เห็นไหม ความทุกข์เข้ามาสัมผัส ถ้าเข้าใจมันจะว่าอันนี้เป็นอนิจจัง ถ้าเราสามารถเอาธรรมเข้ามาในหัวใจได้นะ ในการประพฤติปฏิบัติ ในการศึกษานี้ไม่ต้องถึงกับปฏิบัติ ถ้าเราศึกษาธรรมะจนเราเข้าใจหลักของธรรม สิ่งอะไรเข้ามาเรายังสามารถจะยับยั้งได้เลย เพราะธรรมมันเกิดใจ

ธรรมมันเกิดคือความเข้าใจ สรรพสิ่งในโลกนี้มันแปรปรวนทั้งหมด พอแปรปรวนทั้งหมด เราก็จะไปหยิบทีแปรปรวนมันก็แปรสภาพ เห็นใหม่ มันทำให้เรายับยั้งชั่งใจได้ อันนั้นถึงว่าเป็นสมบัติของใจ

ความรู้ทางหู ความรู้ทางตา ความรู้ทางจมูก ความรู้ความสัมผัส ความรู้ลึกต่างๆ ที่เราได้สะสมมา มันต้องไปรวมอยู่ที่หัวใจเท่านั้น มันไปรวมลงอยู่ที่หัวใจ ความรู้ต่างๆ สะสมเข้าไปที่ใจ ฉะนั้นพอความรู้ต่างๆ สะสมเข้าไปที่ใจ ความคิดก็เกิดขึ้นจากฐานตรงหัวใจนั่นแหละ ฐานของหัวใจมันคิดออกมาไง มันตัวแห่ตัวยูออกมาไง แต่เราก็ไม่รู้ เราไปเอาพิษจากข้างนอกเข้ามาแล้วก็จะเอาพิษจากข้างในหัวใจนี้เข้าไปผสมกัน มันก็เลยเป็นพิษใหญ่เลยทำให้เราทุกข์มาก

พิษในหัวใจเราก็มี พิษจากข้างนอกก็มี พิษจากข้างนอกโดยที่เราไม่รู้ตามสภาวะความเป็นจริง ตามสภาวะความเป็นจริงนะ เพราะเราจะโดนหลอกอยู่ตลอดเวลา ก็เลสมันก็หลอกในใจอยู่แล้ว แล้วยังโดนหลอกภายนอกอีก มันเป็นเชื้อมาหลอกภายใน ถ้าเรารู้เชื้อของเราได้

ไฟ! ไฟเผาไปที่บ้าน บ้านจะลุกไหม้หมดเลย แต่เราควบคุมไฟไว้เป็นประโยชน์ ไฟนี้เป็นประโยชน์มาก ถ้าไม่มีไฟอาหารจะดิบ เราจะไม่สามารถดำรงชีวิตได้เลย แต่ถ้าไฟมันเผาบ้านล่ะ? เหมือนกันเลย เราเก็บอะไรมาเป็นประโยชน์ไง ถ้าเราไม่รู้จักมันเผาหมดคนนะ เเผาจนเราเป็นคนเสียคนไปเลย ถ้าเราควบคุมได้ เราจะเป็นคนคอยยับยั้งชั่งใจได้ นี่ธรรมมันจะให้ผลอย่างนั้น ถึงบอกว่าต้องถึงที่หัวใจ

พูดเรื่องหัวใจใจ พูดเรื่องหัวใจเพราะบุญมันเป็นนามธรรม หัวใจเป็นนามธรรม นามธรรมกับนามธรรมมันเข้ากันไง แต่ส่วนใหญ่เราชอบมองบุญเป็นรูปธรรม อย่างเช่นข้าวของเงินทองอยากจะทำให้ลาภไหลมาเทมา ลาภมันมีเพราะเราช่วยตัวเอง เราก็ได้ตามสภาวะที่ว่าเรามีสภาวะได้ขนาดไหนไป ไอ้อย่างนี้มันเป็นไปโดยธรรมชาติ คนทำงานหนักก็ต้องได้ค่าตอบแทนมาก แต่เรื่องหัวใจนี้มันไม่ใช่อย่างนั้นเลยนะ คนเจตนาบริสุทธิ์ เหมือนเปิดหม้อกว้างกับเปิดหม้อแคบไป

เจตนา ความจงใจ มันทำให้เราเปิดหัวใจ อย่างเช่นเราศรัทธา เราเชื่อมั่นมาก มันเปิดภาชนะที่จะรับเข้าไปได้มาก เปิดภาชนะได้มากก็เข้าได้มาก เปิดภาชนะได้น้อยก็เข้าได้น้อย เห็นไหม เรื่องของนามธรรมถึงเน้นลงที่หัวใจใจ แต่หัวใจนี้ก็อาศัยร่างกายอยู่ ความเป็นอยู่เราก็ต้องอาศัยโลก.. ถูกต้อง! ถูกต้องเลย แต่คำว่าอาศัย เครื่องอยู่อาศัยไม่ใช่ความจริง

เครื่องอยู่อาศัยไง อยู่เพราะเป็นกาลหนึ่งคราวหนึ่งเท่านั้น ความเป็นจริงคือเราต้องเกิดมา แล้วเราต้องตายไป แล้วเราต้องวนไปตลอดไม่มีวันที่สิ้นสุด อันนี้เป็นความจริง เป็นความจริง เต็มขาด เต็มขาดเพราะอะไร? เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ตรัสรู้ธรรมไง คุณว่ามีปราสาท ๓ หลัง เป็นถึงกษัตริย์ ยังสละชีวิตออกมาเพื่อหาโมกขธรรม เพื่อหาความจริงอันนี้

แล้ววันนี้วันอาสาฬหบูชา วันอาสาฬหบูชาเป็นวันที่พระพุทธเจ้าประกาศสังฆธรรมในการค้นคว้าอยู่ ๖ ปี เป็นผลงานที่ค้นคว้าแล้วพบสังฆธรรม พบผลงานอันประเสริฐ ทำให้สัตว์นี้พ้นจากสามโลกชาตินี้ไปได้ แล้วประกาศวันนี้ไง ประกาศสังฆธรรมวันนี้ ประกาศสังฆธรรมตามความเป็นจริง ทฤษฎีที่ใครทำตามแล้วจะต้องเข้าถึงจุดนั้นแน่นอน เข้าถึงจุดที่หลุดพ้นไง

วันนี้เป็นวันประกาศ เราถึงได้ระลึกถึงคำประกาศของพระพุทธเจ้า แล้วเราถึงว่า เหมือนกับท่านเอาอาหารมาวางต่อหน้าพวกเราไง เหมือนกับอาหารชุดหนึ่ง ธรรมโอสถสามารถแก้ไขหัวใจ มันเป็นคุณอย่างประเสริฐ คุณอย่างมหาศาล พระเมตตากรุณย์มากมายมหาศาล แต่เราไม่สามารถกินเอง พอเราไม่สามารถกิน เราก็อาศัยบุญตรงนี้ระลึกถึงวันที่ท่านประกาศ ระลึกถึงวันที่ท่านได้ประทานไว้ในสามโลกชาตินี้

สามโลกชาตินะ เพราะอย่างพวกเรานี้มันเป็นคนตาบอด มันก็เชื่อเฉพาะตาบอด คุณอย่างเวลาสวดธรรมจักร เห็นไหม เทวดาส่งข่าวขึ้นไปเป็นชั้นๆ ชั้นๆ ขึ้นไปเลย นี่ถึงว่าสามโลกชาติไหน พวกเทวดาก็รับรู้ๆ ขึ้นไป แล้วเวลาพระพุทธเจ้านิพพาน พระเขียวแก้วไปอยู่ที่ไหนล่ะ? นี่แบ่งกันไปไง แบ่งกันไปเป็นชั้นๆ เก็บขึ้นไป เพราะเขาเคารพ เขาบูชา เขาต้องมีเครื่องบูชาที่เขาจะได้มีความสุข มีความคิดระลึกถึง

อันนี้ก็เหมือนกัน เราเคารพ เราบูชาในรัตนตรัยไง พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ วันนี้เป็นวันเกิดพระสงฆ์ด้วย พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เราบูชาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แล้วบูชาพระธรรมไง วันนี้เป็นวันประกาศสังฆธรรมไง เราถึงว่าซึ่งใจ บูชาด้วยความซึ่งใจ ให้มันเข้ามาถึงหัวใจ

ถ้าฟังธรรมอย่างนี้แล้วมันเข้าถึงหัวใจ เวลาเราเวียนเทียน เวียนเทียนเราระลึกถึงพระพุทธ รอบแรกกำหนดพุทโธ รอบสองกำหนดธัมโม รอบสามกำหนดสังโฆ เห็นไหม รัตนตรัยของเรา ถ้าหัวใจเชื่อ หัวใจเปิด มันก็จะเข้าถึงหัวใจ เข้าถึงขั้วถึงรากเหง้าของความทุกข์ รากเหง้าที่มันไหว มันหวั่น มันสะท้าน

เวลามีความสุข เห็นใหม่ เด็กลงๆ เวลาให้ของนี้มันจะดีใจจนตัวลอยเลย เพราะหัวใจนี้มันพาให้ลอย ให้มันดีใจไป เวลาทุกข์เวลาเศร้าหมองมันก็เกิดจากชั่วหัวใจนี้แหละ ถ้าเราระลึกถึงพระพุทธเจ้าถึงชั่วหัวใจของเรา ยานี้สามารถชำระถึงชั่วหัวใจของเรานั้นแหละ มันจะเป็นประโยชน์ขนาดไหน? ในเมื่อเราทำไม่ได้แบบนั้น เราก็ระลึกถึงพวกนักปราชญ์ที่ทำได้ในนักปราชญ์ตั้งแต่พระพุทธเจ้าลงมา

นักปราชญ์แท้นะ นักปราชญ์แท้ที่เดินทางอันนี้ไปแล้วไง นี่เราถึงว่าต้องเวียนเทียนไง เราชาวพุทธถึงเอาวันอาสาฬหบูชาเป็นวันระลึกถึง ระลึกถึงพระธรรม วันนี้คือวันของพระธรรม พระธรรมนี้เป็นคำสั่งสอน เป็นศาสนธรรม เป็นเครื่องที่จะให้เราหลุดพ้นไปได้ ถึงหลุดพ้นไม่ได้เราก็อาศัยบุญกุศลอันนี้ระลึกถึงอยู่ เป็นผู้ใกล้ชิดในพระรัตนตรัย ใกล้ชิดถึงหลักธรรมของพระพุทธเจ้า ดีกว่าใกล้ชิดไอ้การโฆษณาชวนเชื่อของโลก

โลกมีแต่การโฆษณา มีแต่การชวนเชื่อให้เราคิดในการที่กิเลสมันชอบสิ่งอย่างนั้นอยู่แล้ว แต่การสละ.. นี่หลักธรรมนี้คือว่าให้มันน้อย ให้มันน้อย ให้มันน้อยในอะไร? ไม่ใช่มันน้อยในหน้าที่การงาน ไม่ใช่มันน้อยในการแสวงหา มันน้อยในการคิดแล้วมันปวดหัวใจ

มันน้อย! มันน้อยในความคิด มันน้อยอย่างนั้นมันน้อยสันโดษ สันโดษในอะไร? สันโดษออกจากความที่ว่ามันจะทำให้เราต่ำต้อยไป ความคิดชักนำให้เราตกต่ำ ความคิดไม่ค่อยทำให้เราสูงขึ้นมาเท่าไรหรอก เพราะความคิดเรามีกิเลส ถึงได้ศึกษาธรรมะของพระพุทธเจ้า เอาธรรมะของพระพุทธเจ้ามาเทียบ

คนเทียมมิตร! คนเทียมมิตร เห็นใหม่ มิตรแท้มันเป็นอย่างไร? มิตรแท้ แม้แต่ลับหลังเขาก็ช่วยเหลือแก้ไข มิตรแท้นะ เพื่อนเราผิดพลาดพลั้งไปมีคนจะใส่ความ เราช่วยแก้เราช่วยไข นี่มิตรแท้ มิตรเทียมล่ะ? นี่หลักธรรมของพระพุทธเจ้ามีอยู่เลย คนเทียมมิตร มิตรแท้.. อยู่ในนวโกวาท นวโกวาทคัดลอกออกมาจากพระไตรปิฎก พระไตรปิฎกมันกว้างขวาง เราไม่สามารถจะไปศึกษา ไปค้นคว้าได้ แต่พอย่อลงมาในนวโกวาท พระบวชใหม่ ผู้ชายที่บวชพระจะต้องอ่านทุกคน

เราย้อนกลับไปตรงนั้นสิว่าเวลาเราอ่านเราซึ่งใจขนาดไหน? แล้วทำไมเราไม่เอามาเป็นเครื่องดำเนินชีวิตเลย ชีวิตของเรา นี่ธรรมะของพระพุทธเจ้าเอามาจัดดี เอามาจัดตั้งคมโลก เอา

มาจัดหัวใจของเรา เอามาจัดหัวใจเร่าว่ามันต่างจากตรงนั้นไหม? มันแฉออกจากนอกคำสอนของพระพุทธเจ้าไหม? มันแฉออกไปไ้

คำว่า “แฉออก” คือออกนอกกลุ่มออกทางไ้ รมันคิดว่าออกไปมันก็ได้เลือดทั้งนั้นแหละ แต่ถ้ายู้นี่อยู่ในกระแสไ้ อยู่ในหลักธรรมของพระพุทธเจ้า มันก็จะทำให้เราอยู่ในหลักเกณฑ์ อยู่ในหลักเกณฑ์ทำให้เรามีความสุข เวลมันบังคับตัวเองมันเป็นความทุกข์ เพราะอะไร? เพราะไม่ได้ตามใจมัน แต่พผ่านตรงนั้นไปแล้วมันจะมีความสุขเพราะอะไร? เพราะเราไม่ผิดพลาดไ้

แต่ถ้เราพอใจ เราพอใจ ทำความพอใจมันจะผิดพลาด เพราะกิเลสมันให้คิดให้ทำ พอกิเลสมันคิดมันทำไป เรามีความสุข มีความไม่ถูกต้อง เราก้มาโทษว่าชาวพุทธไม่เห็นได้ะไรเลย ผู้ที่เขาไปทางอื่นเขายังได้มีการช่วยเหลือต่างๆ เลย ชาวพุทธเราไม่เห็นมีอะไรจะมาช่วยเหลือตัวเราเองกันเลย.. ชาวพุทธพระพุทธเจ้าสอนให้เราทำตัวเองไ้

อตุตา หิ อตุตโน นาโถ คนเป็นที่พึ่งแห่งตน คนเป็นผู้เข้าใจตน คนเป็นผู้บังคับตน คนเท่านั้นเป็นผู้ที่เอาตนไ้ไว้ในความคิดของตน อันนั้นเป็นผู้ประเสริฐ พระพุทธเจ้าสอนอย่างนั้นนะ ถึงให้เราพยายามคิด ถึงได้บอกว่าศาสนาของเราเป็นศาสนาของนักปราชญ์ เป็นศาสนาของผู้ที่มีปัญญา อยู่ที่เราจะเก็บตรงไหนมาเป็นประโยชน์ของเรา ประโยชน์ของเราไม่ใช่เป็นประโยชน์ของโลก ประโยชน์ของเรา

โลกส่วนโลก โลกนี้โลกก็ไ้ไป แต่ตัวของเรสุขทุกข์มันอยู่ในใจของเรา แล้วเราอาศัยโลกอยู่ชั่วคราวเท่านั้น ชั่วคราวไ้ ถึงบอกว่าเกิดมาต้องตายทั้งหมด คนที่เกิดมานี้ตายหมดเลยทุกคน ไม่เว้นต้องตายหมด แต่ตายแล้วไปไหน เห็นไหม เราถึงต้องอาศัยบุญไ้ โลกนี้ก็ทุกข์อยู่แล้ว เราก้อาศัย เราทำให้พอไ้ไป แล้วไปแล้วก็อย่าให้มันไปเดือดร้อนมากนัก ไปข้างหน้านี้แล้วไปเรื่อยๆ อาศัยบุญพาส่งๆ สักวันหนึ่งเราก้ต้องขึ้นฝั่งนะ พระพุทธเจ้าสอนอย่างนั้น สอนให้ขึ้นฝั่งไ้ได้ ฉะนั้นตั้งใจนะ

นี่พูดก่อน พูดเพื่อให้ผู้จะเวียนเทียนไ้เข้าใจไ้ แล้วจะได้ตัดดวงไปให้หมด แสงอาทิตย์ส่องมายังโลก บ้านใครมีโซล่าเซลล์นะก็ไ้รับผลประโยชน์ ธรรมะของพระพุทธเจ้าเปรียบเหมือนดวงจันทร์ส่องมายังโลก พวกเราตามืดตาบอดไม่รู้จักอะไรเลย

นี่ก็เหมือนกัน มันเป็นนามธรรม เราซึ่งในหลักธรรม เราซึ่งในรัตนตรัย แล้วเราเคารพ แล้วเราได้หมดเลยนี้แก้วสารพัดนึก เพราะมันเป็นเป้าหมายไง มันเป็นอธิษฐานบารมี บารมีสิบ ทศของพระพุทธเจ้า อธิษฐานบารมี บารมีตั้งเป้าหมายให้ถึงจุดนั้น แล้วจะได้หรือไม่ได้ อันนั้น เป็นเพราะเราตั้งสมของเรา เป็นกำลังของเรา แล้วกำลังของครูบาอาจารย์ด้วย กำลังของพระอริย สงฆ์ต่างๆ ช่วยให้เราเป็นผู้ที่มีความสุขด้วย

หลังจากนี้เดี่ยวจะพาทำวัตรนะ แล้วเวียนเทียนก่อน ๑ รอบ